

Кричильському роду – нема переводу

Так, перефразувавши відомий вираз, можна сказати про жителів села, що приваблює своєю неповторною мальовничою природою, територія якого була заселена вже в часи Київської Русі. Існує декілька версій щодо походження назви населеного пункту. Найвірогідніше, вона пов'язана зі словом «перекрики» (перекрикуватись, кричати). Так по місцевому називали сторожові вежі, що будували мешканці Кричильська, аби зненацька не бути захопленими чужинцями й не потрапити в рабство. А в Кричильському лісі є знайоме навіть для жителів довколишніх сіл урочище, яке з прадавен називають «Дівочим бродом» або «Дівкою». І якщо вірити старовинній легенді, через горду й мужню юнку, яка пішла на самопожертву заради рідного села, односельців, щоб не віддати його на поталу ворогам-ординцям. Історичні легенди, перекази про історію населеного пункту, матеріали про події першої світової війни та часів буржуазно-поміщицької Польщі, колективізації, німецької окупації та післявоєнні, перебудови й роки незалежності зібрала впродовж років завідувачка сільською публічно-шкільною бібліотекою Ніна Цюзь.

Для кожного маляти збудували хату

Завітавши в село напередодні храмового свята, по дорозі до сільської ради заглянули в домівку одного з її голів. Микола Тотовицький очолював громаду з серпня 1968 по березень 1977 року. Пригадує минулі часи й порівнює з сьогоденням. Нині, каже, сільська рада має як права, так і відповідальність. Тоді в основному виконували роль заготівельників (збирали по хатах курячі яйця, молоко). Навіть власного транспорту не було. Вже згодом видали мотоцикл із коляскою. Є що розповісти й про те, що було зроблено. Насамперед, працівники Степанського дорожнього відділу проклали шосейну дорогу через Кричильськ. Крім того, продовжує Микола Захарович, звели адміністративне приміщення сільської ради й розпочали будівництво місцевої школи.

Зміни відбулися й у колгоспі. Гній почали викачувати гноетранспортером і поступово ручне доїння корів перейшло на механізоване. А десь у 1972 році народилось, акцентує увагу Микола Тотовицький, 67 дітей, і в той же час селяни оформили 67 номерів на зведення осель. Жартували: для кожного маляти збудували нову хату.

Сам очільник громади також не стояв на місці. Після Рівненського сільськогосподарського технікуму (спеціальність бухгалтерський облік) заочно закінчив Житомирський сільськогосподарський інститут. А з дружиною Марією Семенівною, з якою 2 роки тому відсвяткували золоте весілля, народили й виховали 4 дітей – 2 сини й 2 дочки. Старший Віктор, приватний підприємець, живе в Києві, Олександр – будівельник, Лідія майже 20 років працювала в галузі охорони здоров'я, а Тетяна – продавець. Всі вони люблять приїжджати до батьків на гостину, й престольне свято тому не виняток.

Є газопровід – буде й газ

Нині кричильську громаду очолює Микола Дорожко. В його кабінеті привертають увагу численні спортивні кубки, кожен з яких має свою історію. Ось цей, показує Микола Данилович, Сарненського району з футболу 2012 року. Демонструє й інші – за 1 місце 2007, 2008, 2010, 2011, володар суперкубка 2010-2011 років, за 1 місце в чемпіонаті району з міні-футболу – 2012. До слова, у футбольному клубі «Колос» для спортсменів

створені належні умови. Чи не єдині в області, вони мають власну роздягальню з гарячою водою.

Головує Микола Дорожко 2 роки й має також чим пишатися, крім спортивних досягнень. Найголовніше – збудований міст через Горинь. Відремонтовані дороги в селі Угли (вулиця Молодіжна), Кричильську (Ніни Сергієчко, Лесі Українки, Шевченка). Виготовлений генеральний план забудови села Кричильськ і в процесі завершення – села Поляна. В останньому люди незабаром зможуть користуватися блакитним паливом, є підвідний газопровід і в Кричильську. Коли буде газ в оселях, залежить від мешканців села.

Відновили рух автобусів для жителів Поляни й Углів. Постійно проводять роботи з благоустрою території. Облагородили вигляд і самого входу до адмінприміщення, де застали за роботою Анатолія Мартинюка. Вічнозелені ялівець і самшит посадили не лише біля всіх закладів комунальної власності, а й стадіону. На добре слово заслуговують і працівники районного центру зайнятості, з якими в сільського голови плідна співпраця.

Хай діти ростуть здорові

В оточенні квітів розташована й лікарська амбулаторія загальної практики сімейної медицини. На першому поверсі впродовж 5 років працює аптечний пункт № 1 ПАТ «Сарнифармація». Тут кричильяни та полянці можуть придбати необхідні ліки як за рецептами, так і готівку. В осінньо-зимовий період, коли активізуються гострі респіраторні захворювання, купують імунофлазід, фервекс, колдрекс тощо. Щодня заклад відвідують 20-30 чоловік. Завідувачка Ганна Шепель і санітарка Світлана Мельник завжди допоможуть і дадуть корисну пораду. Адже обидві працюють у медичній сфері вже 20 років.

Головний лікар амбулаторії Валерій Якимець приймає хворих на першому поверсі, а на 2-му, в кабінеті здорової дитини, веду мову з сімейними медсестрами Світланою Сірою й Тетяною Гордійчук. Вони проводять антропометрію дітей до року, вакцинацію, щеплення. Від останніх, хоча й нечасто, буває, відмовляються. Вакцини, на яку виділяє кошти держава, вистачає. Як і роботи медичним працівникам. На кожній із 4-х дільниць до 15 дітей. Тетяна – фельдшер, працює 3-й рік, Світлана вже має досвід, тож допомагає дівчині при потребі. Сімейні медсестри проводять не лише перший патронаж. Вони розповідають молодим батькам про переваги грудного вигодовування та продукти й страви прикорму дітей першого року життя.

Мама – одна...

Не можу не розказати й про одну з найстарших жительок Кричильська, яка в день храмового свята відзначатиме своє 80-ліття. Феодосія Вербицька вже 18-й рік, як вдова. Живе з найстаршою донькою Фросею, теж удовою, й онуком Андрієм. У Феодосії Кузьмівни великі проблеми з зором, майже нічого не бачить. Але коли донька йде до лісу, вона й дров у хату принесе, й моркву на городі навпомацки чистить. Котяться сльози з очей, коли промовляє: «Все, якби могла, робила б, але не бачу...»

Зростала сиротою, мами не пам'ятає. Все життя дуже тяжко працювала в ланці у колгоспі. Ще й дітей за собою носила на роботу. П'ятеро народила, всі дівчата. А нині в її родині 21 онук, 34 правнуки й 2 праправнуки (хлопчик і дівчинка).

Найстарша донька також у колгоспі здобувала кусок хліба. Доїла, спочатку вручну, до 30 корів, вела на поміч менших сестер, а потім і дітей. Ольга живе в Млинівському районі. Олену називають артисткою. Вона співає в фольклорно-етнографічному колективі «Горлиця», створеному при сільському Будинку культури з ініціативи його директора Валентини Харечко. Саме Олена нещодавно під час трансляції телепередачі на Першому національному, яку веде Оксана Пекун, вручала ведучій коровай від учасників «Горлиці». Про Галю, розповідають сестри, в якій чоловік був в Афганістані, можна написати цілу книжку. І наймолодша Марія живе в Квасиліві.

«Яка наша мама завжди «чистьоха» була, - кажуть доньки. - Обов'язково щонеділі млинці та каша мали бути приготовлені. Піч витопить, усе попорає - і до храму». Церква Покрови Пресвятої Богородиці була побудована в 1885 році на кошти парафіян на місці старої дерев'яної, зведеної в середині XVIII ст.

За кожного думає, переживає, за всіх помолиться. А потім додають: «Мама одна, її треба берегти». От тільки відмовляється від умовлянь дівчат поїхати в лікарню, щоб очі перевірити, адже районне офтальмологічне відділення оснащене найновішим сучасним обладнанням.

І літники, і крайки

Повертаючись до «Горлиці», хочу сказати, що жінки-пенсіонери стали справжньою знахідкою для колективу, що відроджує джерела пісенної творчості. Яке б у селі ж проходило свято, найгучніші й найтриваліші оплески глядачі дарують учасникам фольклорно-етнографічного колективу. Останній є дипломантом Міжнародного слов'янського фестивалю «Коляда», учасником Міжнародного молодіжного фестивалю традиційної народної культури «Древлянські джерела», обласного «Ой, на Івана, ой на Купала», Всеукраїнського весільної обрядовості «Рожаниця», переможцем у номінації «Обрядові гурти» III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу автентичних колективів на приз Гната Танцюри. І цей перелік далеко не повний. Костюми «Горлиця» має особисті, автентичні: літники, полотняні вишиті сорочки та крайки, хустки або панасовки, свитки і постолі. У 1995 році колективу присвоїли високе звання народний аматорський, яке він у 2009-ому підтвердив.

Пишається село своїми видатними земляками. Серед них на особливу увагу заслуговує член національних спілок письменників і журналістів України, лауреат премій В. Коцюбинського та республіканської газети «Веселі вісті», журналу «Перець», Всеукраїнського фестивалю гумору й сатири, Нобельський лауреат, дипломант Всеукраїнського конкурсу Байка-2001 Леонід Куліш, пам'ять про якого не згасне ніколи.

Талановиті уродженці Кричильська проживають на Закарпатті - Василь Бахно, автор поетичної збірки, в сусідньому селі Корост - Михайло Кика, лауреат I Всеукраїнського фестивалю гумору й сатири. Гарну славу в селі також мають Марко Конько, заслужений лікар України, чиє життя трагічно обірвалося в серпні 2003. До відомого мікросудинного хірурга Степана Бородавка, який працює в Києві, звертаються люди з усіх областей України. За сумлінну працю неодноразово відзначений багатьма нагородами. Григорій Ільчук – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри фізики Національного університету «Львівська політехніка». Знають і шанують жителі села Івана Харечка, лікаря-терапевта столичної лікарні, нині на заслуженому відпочинку, який не лише захистив дисертацію, а й пише вірші. А Микола Тоговицький закінчив Київський державний університет культури і мистецтв, зі столичним ансамблем «Берегиня» гастролює як по Україні, так і за кордоном. Отож, як бачите, шановні читачі,

кричильському роду нема переводу. І є його по всьому світу. Але тягнуться до своєї вербової колиски, тої землі, на якій народилися і з'їжджаються на свято.

Поміж Богородичними празниками церковного року на особливу увагу заслуговує Покрова Пресвятої Богородиці. Культ Божої Матері, як покровительки нашого народу, тягнеться золотою ниткою від княжих часів аж до сьогодні. Секрет того постійного, улюбленого й ревного культу Богоматері, мабуть, у тому, що йдеться не про земне, людське, а небесне й могутнє заступництво. І його, як і опіки, хоче кожна людина, родина й народ.

Від самого початку існування держави постійно мали великих і сильних ворогів. Тож нічого дивного, що шукаємо такої допомоги, проти якої не зможе встояти жодна людська сила, як покров Пречистої Діви Марії. Тому свято Покрови завжди було і залишається днем великого вияву любові й вдячності до Неї та днем радісного прославляння і звеличення Її заступництва.

Марія КУЗЬМИЧ.